

Силабус
навчальної дисципліни
Українська мова (за професійним спрямуванням)
2025-2026 навчальний рік

Освітня програма «ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА. ЕНЕРГЕТИКА, ЕНЕРГОЕФЕКТИВНІСТЬ ТА ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ»

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

галузь знань А Освіта

спеціальність А5 Професійна освіта (за спеціалізаціями)

спеціалізація А5.33 Енергетика, електротехніка та електромеханіка

кваліфікація: бакалавр з професійної освіти (енергетика, електротехніка та електромеханіка)

Викладач	Ольга СОПІНА
Посилання на сайт	https://bdpu.org.ua/teachers/sopina-syenicheva-olga-anatoliyvna/
Контактний тел.	0506404005
Е-mail викладача:	senichevaolga76@gmail.com
Графік консультацій	середа, 13.00-14.00

Обсяг курсу на поточний навчальний рік:

Кількість кредитів/ годин	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	звітність
3/90	10	20	60	екзамен

Семестр: 1

Мова навчання: українська

Ключові слова: сучасна українська мова, ділова українська мова, документ, мовні норми, професійне спілкування, фахова термінологія.

Мета та предмет курсу: формування комунікативної компетентності здобувачів; набуття комунікативного досвіду, що сприяє розвиткові креативних здібностей здобувачів та спонукає до самореалізації фахівців, активізує пізнавальні інтереси, реалізує евристичні здібності як визначальні для формування професійної майстерності та конкурентоздатності сучасного фахівця; вироблення навичок оптимальної мовної поведінки у професійній сфері: вплив на співрозмовника за допомогою вмілого використання різноманітних мовних засобів, оволодіння культурою монологу, діалогу та полілогу; сприйняття й відтворення фахових текстів, засвоєння лексики і

термінології свого фаху, вибір комунікативно виправданих мовних засобів, послуговування різними типами словників.

Компетентності та програмні результати навчання:

ЗК 03. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ПР 04. Розуміти особливості комунікації, взаємодії та співпраці в міжнародному культурному та професійному контекстах. ПР 05. Володіти культурою мовлення, обирати оптимальну комунікаційну стратегію у спілкуванні з групами та окремими особами.

ПР 05. Володіти культурою мовлення, обирати оптимальну комунікаційну стратегію у спілкуванні з групами та окремими особами.

ПР 06. Донести зрозуміло і недвозначно професійні знання, обґрунтування і висновки до фахівців і широкого загалу державною та іноземною мовами.

Зміст курсу:

Тема 1. Державна мова – мова професійного спілкування.

Тема 2. Стилї сучасної української літературної мови у професійному спілкуванні.

Тема 3. Спілкування як інструмент професійної діяльності.

Тема 4. Культура усного професійного спілкування.

Тема 5. Ділові папери як засіб писемної професійної комунікації.

Тема 6. Документація з кадрово-контрактних питань.

Тема 7. Етикет службового листування.

Тема 8. Українська термінологія у професійному спілкуванні.

Тема 9. Науковий стиль і його засоби у професійному спілкуванні.

Тема 10. Проблеми перекладу і редагування наукових текстів.

Методи навчання: словесні (лекція, пояснення, розповідь, бесіда, ілюстрування), репродуктивні (переказ, вправи), демонстрування, самостійне спостереження, проблемного викладання.

Методи контролю і самоконтролю у навчанні: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, комбіноване опитування, письмовий і тестовий контроль, самоконтроль і самооцінка.

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять): обов'язкове дотримання академічної доброчесності студентами («Кодекс доброчесності університетської спільноти Бердянського державного педагогічного університету» (https://bdpu.org.ua/wp-content/uploads/2025/11/kodeks_dobrochesnosti_universytetskoyi_spilnoty_bdpu1.pdf)), а саме: самостійне виконання всіх видів робіт, завдань, форм контролю, передбачених робочою програмою даної навчальної дисципліни; посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Політика використання штучного інтелекту визначається положенням БДПУ (<https://bdpu.org.ua/wp->

content/uploads/2025/09/polityka_vykorystannya_shtuchnogo_intelektu_v_osvitnomu_proczesi_berdyanskogo.pdf), зокрема при підготовці до практичних занять дозволено часткове використання ШІ для структурування матеріалу, підготовки презентацій, перекладання джерел з інших мов, забороняється копіювання та генерація неправдивих фактів, забороняється використовувати в контрольованому середовищі під час проведення екзамену.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність: освітні платформи інтерактивної взаємодії у форматі відео-конференції ZOOM, Google Meet; віртуальне навчальне середовище Moodle університету, що містить навчально-методичний комплекс дисципліни для ефективної взаємодії, самоосвіти та контролю освітніх результатів здобувачів; Google-сервіси (Keep, документи, презентації, форми, чат, календар, диск); ноутбук Acer Aspire 5 A515-58P-379M; графічний монітор Huion Kamvas Pro 13; мультимедійний проектор Optima GT 1080e; екран.

Система оцінювання та вимоги: внутрішня університетська 100-бальна шкала. Після вивчення навчальної дисципліни їх результати конвертуються в шкалу ECTS шляхом ранжування навчальних досягнень.

Оцінка за університетською шкалою	Оцінка шкалою ЄКТС
90-100	A
78-89	B
65-77	C
58-64	D
50-57	E
35-49	FX (з можливістю повторного складання)
1-34	F (з обов'язковим повторним вивченням ОК)

Узагальнені критерії оцінювання:

- «А», 90–100 балів – здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, уміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, уміє використовувати набуті компетентності для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях,

- переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування й нахили;
- «В», 78–89 балів – здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв’язує вправи й задачі в стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна;
 - «С», 65–77 балів – здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, у цілому самостійно застосовувати її на практиці, контролювати власну діяльність, виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок;
 - «D», 58–64 бали – здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання й розуміння основних положень; із допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих;
 - «E», 50–57 бали – здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні (обсяг набутих компетентностей здобувача відповідає мінімальним критеріям);
 - «FX», 35–49 балів – здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу (до 20 %);
 - «F», 1–34 бали – здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання й відтворення окремих фактів, елементів, об’єктів.

Розподіл балів, які отримують студенти

Підсумкова оцінка є сумою балів, набраних за весь курс навчання та під час екзамену (50+50=100) (табл. 1, 2). Підсумковий контроль відбувається у формі екзамену.

Таблиця 1

Розподіл набраних здобувачем вищої освіти балів під час поточного контролю

Види робіт	Кількість набраних балів						
	1-17	18-25	26-29	30-32	33-39	40-45	46-50
	F	FX	E	D	C	B	A
	не зараховано			зараховано			

Практичне заняття 1	1	1,6	1,8	2	2,3	2,6	3
Практичне заняття 2	1	1,6	1,8	2	2,3	2,6	3
Практичне заняття 3	1	1,6	1,8	2	2,3	2,6	3
Практичне заняття 4	1	1,6	1,8	2	2,3	2,6	3
Практичне заняття 5	1	1,6	1,8	2	2,3	2,6	3
Практичне заняття 6	1	1,6	1,8	2	2,3	2,6	3
Практичне заняття 7	1	1,6	1,8	2	2,3	2,6	3
Практичне заняття 8	1	1,6	1,8	2	2,3	2,6	3
Практичне заняття 9	1	1,6	1,8	2	2,3	2,6	3
Практичне заняття 10	1	1,6	1,8	2	2,3	2,6	3
Самостійна робота	7	8	10	12	15	18	20
Разом максимальна кількість набраних балів	17	24	28	32	38	44	50

Таблиця 2

**Розподіл набраних здобувачем вищої освіти балів
під час підсумкового контролю**

Види робіт	Кількість набраних балів						
	1-17	18-24	25-28	29-32	33-38	39-44	45-50
	F	FX	E	D	C	B	A
Теоретичне питання	5,6	8	9,3	10,6	12,6	14,6	16,6
Практичне завдання 1	5,6	8	9,3	10,6	12,6	14,6	16,6
Практичне завдання 2	5,6	8	9,3	10,6	12,6	14,6	16,6
Максимальна кількість набраних балів	17	24	28	32	38	44	50

Після вивчення освітньої компоненти результати конвертуються у шкалу ECTS шляхом ранжування навчальних досягнень.

Список рекомендованих джерел (наскрізна нумерація)

Основні

1. Вознюк Г.Л., Булик-Верхола С.З., Васишин І.П., Гнатюк М.В., Ментинська І.Б., Шмілик І. Д. Українська мова за професійним спрямуванням. Львів: Львівська політехніка, 2020, 635 с.
2. Гінгзбург М. Д. Українська ділова і фахова мова. Практичний посібник на щодень. Київ: Центр учбової літератури, 2023. 672 с.
3. Гриценко Т. Б. Українська мова за професійним спрямуванням: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2021. 624 с.
4. Кацавець Р. С. Ділова українська мова. За новим Українським правописом: навч. посібник. Київ: Алерта, 2020. 306 с.
5. Крашеніннікова Т. В., Поповський А. М., Руколянська Н. В. Українська мова (за професійним спрямуванням): навч. посіб. Дніпропетровськ: Середняк Т.К., 2015. 330 с.
6. Мозговий В. Українська мова у професійному спрямуванні: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 590 с.
7. Підгурська В.Ю., Голубовська І.В. Українська мова за професійним спрямуванням. Навчальний посібник / В. Ю. Підгурська, І. В. Голубовська. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2022. 192 с.
8. Українська мова за професійним спрямуванням: навч. посіб. для підготовки до іспитів. Київ: Центр учбової літератури, 2020. 186 с.
9. Український правопис. Київ: Наук. думка, 2019. 392 с.
10. Шевчук С. В. Українське ділове мовлення: навч. посіб. Київ: Алерта, 2018, 328 с.
11. Шевчук С. В., Клименко І. В. Українська мова за професійним спрямуванням. Київ: Алерта, 2023. 536 с.

Додаткові

12. Авраменко О. Було – стало: зміни в правописі. Київ: Видавництво Даринка, 2019. 40 с.
13. Гапонова Л.Є., Чумакова Г.А. Наукова комунікація як складова фахової діяльності: навч. посіб. Дніпропетровськ: НМетАУ, 2016. 52 с.
14. Дудик П. С. Стилїстика української мови. Київ: Вища школа, 2015. 368 с.
15. Етика ділового спілкування: навч. посіб. / за ред. Т. Б. Гриценко, Т.Д. Іщенко, Т. Ф. Мельничук. Київ: Центр учбової літератури, 2018. 344 с.
16. Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19>.
17. Кизилова В.В. Риторика з основами культури й техніки мовлення: навч.

- посіб. для студ. закл. вищої освіти. Старобільськ: Держ. закл. «Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка», 2018. 114 с.
18. Куляс П. П. Типологія помилок: підручник-монографія. Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015. 464 с.
 19. Микитюк О. Сучасна українська мова: самобутність, система, норма: навч. посіб. 5-те вид. Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2018. 440 с.
 20. Новий український правопис. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 284 с.
 21. Пентилюк М. І., Маруніч І. І., Гайдаєнко І. В. Ділове спілкування та культура мовлення: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2018. 224 с.
 22. Пономарів О. Українське слово для всіх і для кожного. Київ: Либідь, 2012. 360 с.
 23. Практикум з української мови за професійним спрямуванням: навч. посіб. / Л. Г. Погиба, Т. О. Грибіниченко, Л. М. Голіченко, Н. В. Кавера. Вид. друге. Київ: Кондор, 2014. 296 с.
 24. Семенов О. М. Культура фахової мови: навч. посіб. Суми: СОППО, 2013. 260 с.
 25. Український правопис. Київ: Наук. думка, 2019. 392 с.

Словники

26. Англо-український словник-довідник скорочень у галузі комп'ютерної техніки / авт.-уклад. В. Я. Карачун. Київ: Знання, 2000. 158 с.
27. Англо-український словник з інформатики та обчислювальної техніки / авт.-уклад. О. М. Косак. Львів: СП «БаК», 1995. 304 с.
28. Великий зведений орфографічний словник сучасної української лексики / Уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. Київ; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2003. 896 с.
29. Пройдаков Е. М., Теплицький Л. А. Англо-український тлумачний словник з обчислювальної техніки Інтернету та програмування. Київ: Видавничий дім «СофтПрес», 2005. 552 с.
30. Словник труднощів української мови / За ред. С. Я. Єрмоленко. Київ: Рад. школа, 1989. 336 с.
31. Українська мова: енциклопедія / редкол.: В. М. Русанівський, О. О. Тараненко, М. П. Зяблюк та ін. 3-є вид., зі змінами і доп. Київ: Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана, 2007. 856 с.
32. Як писати без помилок?: Словник труднощів українського правопису: близько 5000 слів / упоряд. В. Майоров. Київ: Експрес-Поліграф, 2013. 159 с.

Інтернет-ресурси

1. www.bdpu.org/library
2. <http://www.nbuiv.gov.ua>
3. <https://scholar.google.com>
4. <https://www.irbis-nbuiv.gov.ua/> – Національна бібліотека імені В.Вернадського;
5. <http://ifnan.gov.ua/> – Державна установа «Інститут Івана Франка НАН України»;
6. <https://www.inmo.org.ua/> – Інститут мовознавства ім. О.О.Потебні НАН України;
7. <https://iul-nasu.org.ua/> – Інститут української мови НАН України;
8. <https://ukrmova.iul-nasu.org.ua/> – журнал «Українська мова»;
9. <https://ukr.movoznavstvo.knu.ua/> – журнал «Українське мовознавство»;
10. <http://www.rozum.org.ua> – Словники онлайн;
11. <http://www.slovnyk.net> – Словники онлайн;
12. <https://languagetool.org/uk/> – LanguageTool – онлайн-ресурс для перевірки граматики та пунктуації в українських текстах;
13. <https://webpen.com.ua/> – тренажер із правопису української мови;
14. <https://slovotvir.org.ua/> – «Словотвір» – Інтернет-платформа з українського перекладу запозичених слів;
15. <http://ukrainskamova.com/> – офіційний сайт української мови з правил правопису, пунктуації, правильних наголосів;
16. <http://abbrs.info/> – словник скорочень української мови;
17. <http://slovopedia.org.ua/> – Словопедія (українські словники);
18. <https://languagetool.org/uk/> – Словник синонімів онлайн.
19. <http://sum.in.ua/s/> – Академічний тлумачний словник.
20. <http://www.mova.info> – Лінгвістичний портал з української мови.
21. <https://slovotvir.org.ua/> – Словотвір.